

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE

Szerda

150. szám.

Pest, september 6. 1848

Nem kell táblabíró politika.

Előfizethetni csak a kiadónál országúton Kunewalder-házban, vidéken a k. postahivatalnál.

Előfizetési ár:

Évnegyedre Budapesten 2 ft. 30 kr. vidékre postán 3 ft. 30 kr.

Egy hónapos előfizetést csak helyben, s a hónap első napjától számítva 1 forint-jával fogadunk el.

Hirdetésektől egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 3 kr. peng. p. fizettetik.

Pest, september 6.

„Nem jó az ördögöt falra festeni” mondja egy német példabeszéd, s mi is vele tartunk, midőn azon kölcsönös ijesztgetések ellen, melyek a reactio felemlegetésével történnek — szót emelünk; mert bár meg vagyunk is győződve annak létezéséről s titkos működéseiről, de mérges nyomainak antidotumát nem abban véljük lenni, hogy benne és általa magunknak méhképeket teremtve szemünket behunyjuk, mind kísértettől féltő gyermekek, hanem keressük és létezőt véljük mind azon megelőző eszközök alkalmazásában, melyek kezeink közt vannak; feltalálni hisszük az éberségben és elővigyázatban.

Azért mi nem azt kiáltjuk, hogy ime itt is amott is ütögeti fejét a reactio, — mert erre az illetőket legfeljebb magány-úton figyelmeztetjük, hogy a nyilvános zajtűrés által a jó madarak valahogy el ne ijesztessenek, — hanem azt kiáltjuk, hogy „talpon legyünk és erősítsük magunkat.

Mi megvalljuk, nem bírunk azon boldog hittel, mellyel a ministerium bírt, s mellynek birtokában mindenfelé becsületességet és jóakaratot várt, mert maga is becsületes és jóakaró volt; de éppen mivel kevesekben bizunk, honunk szent ügyének diadala felől kétségbe nem esünk, mert e keveseket éppen elégségeseknek tartjuk arra, hogy — vezérletök alatt a zavar és reactio hydrájának feje szétzuzathassék.

Az országok fővárosai a jelen mozgalmakban Európá szerinte nagy szerepet játszanak, s maga Pest is — bármilyl idegen és egymással mesterségesen szembeállított érdekek székhelye legyen különben — a martiusi napokban, még az országgyűlés imponáló tekintélye mellett is, sőt erre befolyólag tudott ily szerepet vinni.

Martius óta azonban a dolgok megváltoztak. A főváros népességének azon része, mely a mozgalomnak magva volt, mely élesztő gyanánt hatott a politikai kiskorúságban tengő lakosság keletlen testére — nagybárára eltávozott vért és életet áldozni a honért, s itt maradt — kevés kivétellel azon nagy rész, mely semmi szellemiséget nem ösmert, mely csak az anyagi jóllét fogalmáig emelkedik, mely csak Mammonnak, Bachusnak s hasának áldozik, s mely komolyabb pillanatok bekövetkezése esetében csak azt fogná tekinteni, hogy wo schaut's besser aus? s a házat csak házában keresné.

Látva tehát, hogy a fővárosban a lángkeblű ifjúságnak majd nyoma sincs, látva, hogy munkás és értelmes osztályból is egy nagy rész ellenség előtt áll, s látva, hogy itt sem sorkatonaság, sem önkéntes állandó védcsapat nincsen s így az események rögtön fordulása esetére tökéletesen erő nélkül volnánk, felhívjuk a kormány figyelmét e nevezetes életkérdésre kellő tekintettel lenni; s erre nézve mi igen czélszerűnek látnók, a most rendezésben levő csapatok valamelyikét itt helyezni el, hogy így egy jószellemű fegyveres erő lenne hátunk megett.

Mi — mint mondók — még említeni és hinni sem akarjuk, hogy itt Pesten a reactio fejét emelni merészelné, de nem is tudók megfogni, hogy valjon a lakosság, mellyik osztálya lehetne az, mely — bár félreértett — érdekből is magát illyszerű fellépésekre vezeteltetni engedné, s bár ama hírek mintha egy váci utczai boltban sok schwarczgelb szalag adatott volna el, s hogy Budán hasonlind lobogok kitűzésére izgató czédulák vettettek el — a legkisebb főfájást sem okoznak, de azért korántsem tartjuk lehetetlennek, sőt meg vagyunk róla győződve, miszerint a kormány vagy a képviselő részéről — az utolsó kiegyenlítési próbák sikeretlen maradása által előjövendő — önfenn tartási köteleességből, netán kifejlődő nagyszerű lépéseket szükségesen követő általános rengés és megrázkodás esetére — a most szunyadó, vagyis inkább tettezett álomban pislogó ellenséges elemek ügyünk ellenében kísérletet teendnek.

Azért gondoskodjék a kormány fegyverben levő rendes erőrdől, hogy a gázságot már első felépésében semmivő tehesse.

Csernátóni.

Pest sep. 6.

Különös bogarai vagynak az ur istennek; sokan oly sarcasticus képpel emlegetik, hogy bez-

zeg ugyan meghunyászkodott ám a Marczius! ugyan megváltoztalá színeit sat.

S azt hiszik, hogy valami rettenetes inconsequentia vádját bizonyíták be ellenünk s örülnek neki, mint a cigány a veres nadrágának.

Ezen jó emberek kötféle fajból állanak. Az egyik csupa együgyűségből s ösmerehiányból, vagy legfelyebb azért tesz ily megjegyzéseket, mert tán egyszer vagy másszor a mákvirágok közt látta magát s így egy kis pique-je van ránk s mi ezeket a viláért sem bántjuk s legkevésbé sem ohajtjuk ártatlan örömeiket megsavarni, hisz magunkról tudjuk milly jól esik egy olyan felett, kitől többször voltunk holmit kénytelenek elnyelni, egy kissé bár milly későre s alap nélkül is nevetetni.

Hanem van ama sarcasticus bírónak egy más faja s ez olyanokból áll, kik lelki örömmel nézték és néznék, hogy mikép kofélik egymást a hajdani ellenzéknek emberei, kik den Buckel voll lachten, hogy miképp róják meg egymást s milly szigorral kísérik egymás ballépéseit azok, kik egy zászló alatt harczolva buktaták meg a régi rendszert, kik ingereltek itt és amott, s azt gondolák széles jó kedvökben, hogy csak veszedjetek, czivakodjatok, majd „inter duos litigantes“ mi fogjuk megnyerni a konczot.

Es ez a sarcasticus mosolyu bíráló faj áll a régi rendszer báránybört öltött farkasaiából, mellyeket azonban alkalmasint ösmernünk.

Képzeltetni bát, milly leverő hatással s minden szép reményeiket lesujtó lehetett rájuk nézve az, midőn látták, hogy a veszedek s egymást kefélő felek kibekülő félben vannak, egymáshoz közelednek, hogy az egyentlenkedési tárgy a kiegyenlítés útján van s a kiegyenlítés útja pedig éppen az, melly az ök reactionárius szellemű reményeknek sirját ássa, éppen az, melly által a — koncztól végképpen elesnek.

Szóvel, képzeltetni a kellemetlen meglepetéseket, midőn látták, hogy a haza szent ügyében alkalmazandó módok és eszközök felett meghasonlott hazafiúi szabadelvű párt — az erőlyesség és férfiaság terén kezét fogott.

Hinc illae lacrimae.

Pedig Aesopnak egy igen tanuságos meséje lett volna számokra, mellyet jövendő alkalmazásul elmondunk.

Egy farkas olázkodott egy juhnyáj körül, mellyet hatalmas komondorok őriztek, s nagyon megörült midőn ezeket egy csont felett a legdühösebb marakodásban lenni látá, s így a nyáját biztosan megtámadhatni hitte. Azonban csalódott, mert a marakodó ebek a közös ellenség lá-

tására czivodásait feledve rohantak elő s farkas ő kolmát szétszaggatták.

Az alkalmazást az illetőkre bizzuk.

És itt kijelentjük, hogy mi a ministeriumot és nemzeti gyűlést azon téren, melyre september 4-én lépett részükről is mindig támogatni fogjuk s parányi erőnk, — melyet eddig tévesztett politikája és káros eljárása kérelhetetlen megrostálására és rovására használtunk, s ha előbbi útjára visszatérne, kétségen kívül ismét használni fogunk — rendelkezése alá adjuk.

Haladjon a ministerium a megkezdett uton, haladjon Kossuth után, s megfogja látni, hogy a bizalom iránta nem deputatiókban, hanem tettekben fog mutatkozni.

Csak ne ingadozzon ismét hátrafelé. E hon előtt két szélsőség van: elveszni menthetetlenül és örökre vagy élni dicsőségesen és jövődő biztosan. Az elsőre legjobb ut a tétovázás és határozatlanság, vagyis a ministerium eddigi politikája; a másodikat csak a szilárd és tántoríthatatlan erélyesség és semmitől vissza nem rettenés ösvényén lehet elérni. Ez ösvényre tegnap előtt lépett a ministerium s a képviselőház. E két ut közt közép sincsen, ezt gondolják meg.

Azért vessen számot magával erejével és bátorságával mindenki, minister mint képviselő; s ha úgy találja, hogy a szilárdság keskeny ösvényen haladni nem tudna, ha érzi hogy szédelgős vagy nagyon érzékeny, vagy tán családi kötelek tartják fonva szabadon mozoghatását — mondjon le. Félénk emberekre egy veszélyben álló haza sorsát bízni nem lehet. Ide merészség, kitartás és rettentetlenség kell. Ki ezekkel nem bír, vonuljon családi körébe, vagy vigyen alárendeltebb, s így kevesebb veszéllyel járó szerepet.

Mi egy roppant fordulatnál állunk, melyet ha férfiasan passirozunk Magyarország nagysága nem leend csak a költők álmában.

Azért résen és készen legyen minden, s előre! ki nem szédeleg vezetőnek, s meg fogjátok látni, hogy a passage nem annyira veszélyes mint hirdette volt, s mint azt a félénk gyávaság elhitetni akará.

Csernátóni.

Ó-Becse, augusztus 30. 1848.

Az augusztus 19-ki hadjárat, mint valami mesés álomkép lebeg még most is szemünk előtt. Ott valánk, láttunk mindent, a nélkül, hogy megfoghatnók, miként történtek meg — a történtek.

E hadmenetben valami rejtély fekszik.

Mindenki, a sorkatonaság közemberei szintűgy, mint tisztai — nyitvániták, mikép dolgaink nem jól intéztettek; mindenkit a benső bosszúság, a kézzelfogható csalatás fájdalmas érzete fogott el. 5 oldalról támadás, s mindenünnen visszavonulás akkor, midőn a győzelmet olly közelnek, annyira biztosnak hittük.

Kevés ágyú, kevés lőszer volt; de Istenért, minek ezek nélkül megtámadást kezdeni? miért

rontani újabb, megfoghatlan veszteségekkel a harcok kedvet? miért gyötörni, kicsigázni fárasztó hadjáratok- s koplalással a hadsereget — gyalázatos visszavonulásért?

Mintha minden oda volna számítva, hogy e derék lelkes hadsereg teljesen használatlaná tétessék.

A sz. tamási, turiai s földvári hadmenetnél — nem volt gondoskodva étel s italról; a katonák csekély hibákért 50—75-ig botoztatnak.

Ó 19-dik század szelid szelleme! ó császári parancs! ó magyar törvényhozás s ministerium! azon derék vitéz honfitársaink, kik heteket s hónapokat virasztanak lankadatlanul e hon boldogsága felett: kik hazájokért, melly nekik a sanyaru pályán kívül mit sem adott, életüket minden perczen készek áldozni, — csekély vétségekért miket gyakran e dolgok rossz menete miatti elkeseredettség szül, még mindig botoztatnak.

Mit mondotok erre büszke magyarok, római s görög polgárok, kik a csatamezőn elvérzettetek? Az országgyűlésen sokat mondták, hogy nincsenek tisztelnk, nem lehet magyar hadseregünk.

Nem a terem négy fala közt lakik a valódi philosophia. Nézzék meg önök az itt levő Schwarzenberg, Ferencz-Károly, Don-Miguel, Turszky, Vasa-vezérek derék őrmestereit, úzedeseit s közvitézseit, kik a Metternich-féle czopfos systema szerint mellőztettek, mert nagy uraim, sok derék tehetség van itt homályban, mellőzve; s miért? mert szegények, mert parasztok voltak.

De ám e szegények lépnek elő ott, hol a haza ügye döntetik el; némelly tisztcskék hátrabúnak. Ne tagadják meg önök illy hamar a kor fölébredt, s most tán egy kissé szunyadó hatalmas szellemét. Előre a kezdett pályán, csüggedtetlenül; kevés szó, de annyival több tett.

Itt a táborban panaszkodnak derék magyar-érzelmű tisztok, mikép az országgyűlés velök nem gondol, — mézárszékre küldi. Hol van a megszavazott 40—200 ezer katona másfél-hónap után is?

A katonaság itt a területhez képest igen kevés. A nemzetőrök nem katonák; nagyobbbrésők csak futni tud.

Az örökös őrszolgálatok — s haszontalan hadmenetek által emberek és lovak elcsigázva, szüntelen kitéve a ravasz s magát jól besánczolt ellen megrohanásainak; semmi készüllet a fontosabb pontok megvédésére, ha a sereg elvonut más pontra sat. illy panaszok vannak napirenden a hadseregnél.

A földönfutókká lett sz. tamási, földvári stb. magyarokról nincs gondoskodva; hol van egy kir. biztos, ki e szerencsétlenekre is kiterjesztené magas figyelmét, stb. Bocssátsatok meg hazafiak, ha itt e véres jelenetek színhelyén néha megszál bennünket a keserűség érzete; elmondjuk a valót leplezetlenül, s azt hisszük, kötelességünket róttuk le.

Augustus 29-kén, 10 nappal a sz. tamási megrohanás után, Jovich tanyáján fekvő előrségünk hajnalban megtámadtatott a ráczoiktól. Jovich tanyája fekszik Ó-Becse és sz. Tamás közt, amához 3, ehhez 1½ órányira; legtávolabb őrszeme az ó-becsei tábornak; fontos hely, főleg azért, mert

ez biztosítja a verbászi s ó-becsei tábor közti közlekedést.

Előrségünk 70—80 főnyi, felerészt huszárok; a rácok mintegy 150-en lehetnek, — kocsikon szállítva; rabolni s gyujtogatni kezdtek.

Huszáraink azonnal körülfogták, a honvédok előlről fogadták lövésekkel; az őrszem vezére egy derék őrmester volt, sajnálom, hogy nevét nem tudhatom; ennek lova csakhamar meglövetett, gyalog bátoritá csapatját, melly csakhamar szaladásra kényszeríté a rácokat.

Ha huszáraink többen vannak, tán egy sem menekül meg; így hirtelen a kész kocsikon sikerült megszabadulniok.

A lovától megfosztott derék őrmester 4 lovat vett el kárpótlásul, 9 kocsit s 3 rácot, egy veres siphás lettek a győzelem gyümölcse! a foglyok össze vannak vagdalva.

A foglyok kihallgattak, vallomásuk eredménye ez: a sz. tamásiak (Turiait is ide értve) étel s italban nagy szükségét szenvednek, ezért a határőrök s servianok által kényszerítettnek rablásra kijöni, sójok nincs, betegek számosan vannak.

Czéljok Ó- és Törökbecsét mihamarabb hatalmukba keríteni, hogy a vidéknek urai lehessenek, kémeik mindenünnen vannak.

Déli 12 órakor az ágyú telephez voltam rendelve őrszolgálatra 18 emberrel.

Az ágyú Sz. Tamásnak szegezvék. D. utáni 4 órakor az egész városhan lármadob pergett; a huszárok vágatva rohantak, sokan nyereg nélkül a gyalogok futottak rendes állomásaikra; a lakosok megrémültek, pogyászaikat kötötték össze; egy megijedt huszár kérdésünkre azt adá feleletül, hogy a földvári rácok a várost megrohanták, s már egy ágyút el is vettek mieinktől. Azonnal az ágyú mellett állottunk; a tűzerek is lassan előmáztak, két ágyú Földvár, 2 sz. Tamás felé vitetett.

Pár óra mulva minden lecsendesült. Az egészről csak annyi igaz, hogy a földváriak őrszemeinket megtámadták — ezek hátráltak midőn a segély megérkezett, a huszárok közibök vágattak a rácoknak, mire ezek szokás szerint megszaladtak; azonban alig vonultak vissza a mienk, midőn a rácok ismét visszatértek, ekkor a huszárok dühösen reájok rohannak s kiméletlenül vagdalták, a rácok újra megfutottak, 3—4 servian körülfogott, egy közülök óriás termetű, magosabb és izmosabb, mint a cseh Holubár kétségbe esve küzdött, kilőt puskáját megfordítva föl emelte s egy huszár őrmestert arczul csapat vele, a huszár sem késelt, egy hatalmas vágással földre sujtotta s darabokra vagdalta, a halottak fegyverei elszedettek. Ez volt a földvári előőr csata.

Tegnap érkeztek meg a székelly huszárok mintegy 250, s mindjárt megérkeztek után csináltak egy kis pataliát. Egy huszár bankót adott egy szegedi boráros asszonynak, ez nem akarta elváltani, a huszár mással nem akart, mert nem tudott fizetni. —

Az asszony fenyegette, hogy a generálisnak följelenté, erre a huszár neki bosszankodva — egy kissé be volt csipve — a tábornok háza elébe megy s haugosan elkiáltja, nekünk nem kell rác generalis, többen csendesitőleg azt mondták,

hogy Éd: r nem rácz, hanem német — de a huszár ismét kiáltott: rosszab a rácznál, természetesen szavait egy kisé fűszerezte is.

A tábornok az erkélyről parancsot adott az öröknek, hogy vigyék be, a Ferencz-Károlyféle katonák körülfozták, egy közülök, rácz, megiszúrta, a huszár kardot rántott társai védtek, néhány pillanat alatt a tágos piac tele volt katonákkal, a huszár az öröktől elvételét, véres zundulástól lehet tartani. Sokan az őrséget, s általában a Ferencz Károly katonákat támadták meg, holott ezek több helyen kimutatták vitézségüket, derék bátor katonák, sok rácz van közöttük, de ezek is többnyire becsületes hazafiak. Egy rácz őrmesterről beszél, hogy Földvárnál a szerviánokkal jól evett és ivott, s midőn ellenők kelle mennie, első volt a ki egyet leterített. De még esztelenség egyesek hibájáért egész testületet támadni meg. A crawlban a pesti önkényesok is részt vettek néhányan, mennyiben a huszár mellett hatalmasan declamáltak. Kevés-iddő mulva minden lecsendesült.

A tábornok nagyot hibázott, hogy parancsában azt is mondá löjések agyon, ha nem engedelmkedik, sőt ágyúkról is beszélt, miket én nem hallottam. Háborús időkben a legszigorúbb fegyelemre van szükség, de más részről nem kell okot adni a katonáknak, különféle panaszokra, mik intoljára köz-ingerültség — s lázadásban törnek ki. A mi zászlóaljunkban alig lehet fegyelemről beszélni is, ez még csirájában elnyomatott Pesten, s azóta az elégtelenség csak hamu alá van takarva. Nálunk a leghatalmasabb összetartó eszköz — a magasabb erkölcsi érzellem, mely csapatunk nagy részében megvan. Rendszeret s fegyelmetartásban legkötönyebb a II-dik század, s legkitartóbb a szolgálatok teljesítésében.

August 30-án éjjel után egy óra körül hatalmas ágyúzást hallottam, távol menydörgéshez hasonlított. Egy fa alatt földre terített kevés szalmán feküdtem, s az ágyúk fölrázó zenéje közt valódi lelki élvezettel néztem fel a csillagokra, mellyek örök ragyogásban mosolyogják meg az emberi halgatagságot. Gyönyörű multság csillagfényözön s ágyúzene közt mulatni, gondolom mennyire irigylitek sorsomat. Fél óra mulva óriás füstoszlop emelkedett az ég felé, s hajnalig a délnyugati látkört vastagfelleggel voná be. Nem tudtam hol van az ágyúzás, reggel hozák hírül, hogy Hrabovszky tábornok Goszpodincez nevű ráczfalut porrá égette.

Reggel 5 órakor 3 huszárló teljesen fölnyergelve — gazdái nélkül futottak sz. Tamás felől, kevéssel utánuk még hét, köztük egy tiszti ló. Mind a tizet elfogtuk. A lovak habzó száju elszagaitól kötődék s kantár, a nyeregből hiányzó pisztolyok — veszélyt gyanítának. Egy őrvilézt rögtön lóra ültem azon utasítással, hogy a történetekről a vezért tudósítsa, midőn néhány lovat pillantunk meg felénk ügetni. Huszároknak gondoltuk, kik a lovak után jönnek. Előbbük megyek, kérdem kik, s honnan jönnek? válasszuk szomorúan leverő volt.

A Jovics tanyáján levő előrség szürkület felé olly gyors rohanással támadt meg a ráczoktól, kik két ágyúval s mintegy 60 szekérral jöttek, hogy az őrcsapat tökéletes zavarba jött, nem tudták magukat összeszedni, futott mindenki merre tudott, a pestmegyei lovas nemzetőrök elsőek voltak a futásban, azok voltak, kiket megkérdeztem többet nem tudtak mondani, társaikat jókor ott hagyták.

Ó született katonák! ó párduczos Árpád ivadéki! futárunk jelentésére azonnal egy csapat huszár vágatott a városból ki, vezéröket néhány szóval értesíttem a történetekről, s rohantak társaik segítségére. Milly különbség a született katonák s paraszt (tán) fiúk közt!

Fél óra telhetett el, midőn egy huszár gyalog, jókó nélkül szét zítál hajjal fáradtam jött felénk

arczán a vesztes feletti fájdalom nyomai tüntek fel. —

Elbeszéltem vele a történeteket.

A dolog így történt: Az őrszem parancsnoka a huszárok felé a lóról leszállította pihenni, másik fele rész lóvon maradt. Amazok közül többen lovaikat egy karóhoz kötötték, mások kezökben tartva a kantárt elszenderültek. A honvédek a tiszti lak előtt tüzet raktak a reggeli hideg ellen. Az őrszemek kis távolságban voltak kiállítva.

Az ellenség észrevétel nélkül közelgett, az első szürkület homályában nem vették észre. Az első őrszem — megállj-t kiáltott, s az ellen golyózápporral felelt; a huszár földreterült. Ugyan e pillanatban 2 ágyúgolyó repült a tűz közé.

A szenderükből felriasztott katonák zavarba jöttek; a megkötött lovak elszagatva kötődékeiket szét szaladtak; az ellen hatalmasan tüzelt, — többé nem lehetett rend, mindenki futásban kereset menedéket; elsőek voltak a pestmegyei nemzetőrök lovaikon, ott hagyták a veszélyben társaikat.

A futók nagyobb része a kukoriczák közé menekült; a honvédek szekereikre ugráltak fel.

A ráczok egy csúrt felgyujtván, s vagy 50 darab hizott marhát elhajtván gyorsan visszavonultak; hihetleg tartva a megtámadástól. A lovaikon maradt huszárok s honvédek kevés idő alatt összeszedték magukat, s a tanya felé indultak; útközben a segítségül ment csapat is hozzájuk csatlakozott, s a tanyára visszamentek.

Veszteségünk egy sebesült huszár, elhagyott csákok 7 fegyverek, — 50 kövér marha s egyéb élelmi szerek. —

Éder tábornok mintegy 3/4 órával később jött Verbászról a Jovich tanyája mellett, a megfutottakkal találkozott, kik szégyenökben örömet elbűtök volna előle. A huszár, ki a történeteket elbeszélte, nagyot sohajtott s mondta: „bárcsak lovam volna meg, s midőn tudtul adám, hogy 10 lovat elfogtunk, s leírása szerint az övé is köztük van; örömben vesztes- s fáradságról elfeledkezett. Az egész baj egy kis álom, s ijedségből eredi. Szerencse hogy embereinkből nem estek el. —

Lovert kedéllyel térek vissza egy korábbi tárgyhoz. Fentebb érintém, hogy Hrabovszky Goszpodincez rácz falut fölégette. Épen most hallom, hogy a leégett falu Temerin, tiszta magyar ajkú falu volt, a ráczok gyujtották fel.

Kettő közül melyik igaz? nem tudom; ha az utóbbi, úgy igen rosszul állunk, ügyeink a legrosszabbul kezeltetnek, miután Temerin 3000 ember s 8 ágyúval volt ellátva.

Mi lesz Ó- és Török-Becséből — hol félannyi ágyú van? Megfoghatlan ennyi erő s harcckedv mellett illy nyomorult hadtervezet!

Hát nincs e kerek földön számunkra egy merész, ügyes hadvezér, hogy egy nemzet erejét ne kellene illy aprólékos veszteségekben kimeríteni? Hol van egy Benedek? sat. De várjunk egy kissé.

Híre futott, hogy Mészáros hadügyminiszerünk Péterváradtól Verbászig tett útjában a lesben állott ráczok által körülvéttett, s csak vitéz kíséretének sikerült megmenteni. —

Még egy pár szót minmagunkról. Zászlóaljunk keletkezte baljóslatoktól kísértetett; a Servitaudivari jelenet után sokan balkövetkezésektől tartottak. Zászlóaljunk elindultakor a főváros lakóinak olly meleg részvételével találkozott, mikép kötelességemnek tartom jelenállása, s körülményeiről néhány szót elmondani. Mint már korábbi levelemben — de dobolnak félbe kell hagynom.

Isten veletek

Szabó János.

Legujabb örömhírek az alvidékről.

A hadügyminiszeriumhoz Kiss ezredes urtól következő tudósítás érkezett.

„Nagybecskerek, september 3-kán 1848.

Tegnapi rövid tudósításom folytán jelentem, hogy az elsánczolt perlaszi tábor három órai ostrom után elfoglalván, az ellenség tűzereji hősiens elszánt seregem által mindnyájan leszuronyoztak. Kik az ellentállók közül meg nem ölettek, futásnak eredtek és ez hihetben meg fogja rettenteni a határvidékieket.

Két egyfontos, öt háromfontos és két hatfontos ágyún kívül, egy bombaágyú és tetemes mennyiségű lőszer foglaltatott el, és egy 6 fontos ágyú leszereltetett; az elfoglalt ágyúk közül 6-ból egy telepet alakított.

A megtámadás tervét, a tett rendelkezéseket és a megtámadás részleteit, valamint azon tisztek' alisztek és köztívezek neveit, kik ezen jeles, de elszánt útközben magokat különösen kitüntették akkorra fogom bejelenteni, midőn a részletes tudósításokat összeállítandom; addig is különösen dicsérettel említem az ostromló gyalogság parancsnokát Vettert, a Mihály nevű ezred alezredesét, úgy szinte tábori tisztemet Kolmann 52. számú magyar ezredbeli kapitányt, ki terjedelmes szakkörében a legczélszerűbb intézkedéseket tette.

Magyarország jelen viszonyaiban e győzelem elhatározó lehet. Az elsánczolt tábor bevétele után hadamnak egy részével Perlasz felő nyomultam, melly helységet a rácz népességtől elhagyatva találtam. A többi lakosság fejez zászlóval jött előmbe megadását és engedelmisségét nyilatkoztatván a királyi felsége magyar ministeriumának rendeletei iránt. A helységben, mellyet minden tekintetben kíméltem, még 30 mázsa lőport találtam

A helység a pusztitástól megkíméltetett.

Holnap mozgó csapatokat küldök a Tamas melletti Botos, Tomasovacz, Orlováth és Farkasdim határhelyekre; — megszállva hagyom Perlaszt is részint az engedelmisség bizottsítására, részint megóvására a ráczok lehető megtámadásai irányában.

Mostani hadhelyezetemből önkint következő további művelményeimről szerencsém lesz jelen-téseimet időről időre bejelenteni.

(A mit a főparancsnok ur teendőiről ir, most még nem közölhetők.)

Budapest, sept. 5. 1848.

Ecl- és helyettes hadügyminiszer.
Szemere Bertalan.

A hadügyminiszerium következő tudósítást vett Hadik Gusztáv tiszántuli nemzetőrségi parancsnoktól.

„Nagybecskereken, sept. 3-kán.

Kedves kötelességemnek ösmérem bejelenteni, miképen a parancsnokságom alatt álló herczeg Voronyeczki pesti önkéntes két vadász század, egy a bihari a csatában részt vett nemzetőrök és az aradi tűzerek, jöllehet ezek egyet kivéve mind újonczok, a tegnapi perlaszi csatában olly kitűnő bátorságot, és komoly elszántságot tanusították, melly a legnagyobb dicséretre érdemes.

Herczeg Voronyeczki lováról leszállván, seregét személyesen vezette az ostromba.

Kiss Pál porosz hercz. Mihály ezredbeli kapitány, a vitézséggel vezérelt bihari nemzetőrséget saját példája által annyira buzdította, hogy e tökéletlenül fegyverzett derék nemzetőrök halál-megvetéssel követék a sorkatonaság szép példáját; mert az ellenséget egy sűrű erdőből és ná-

dasból kiútvén, legjobb sikerrel még az ostromban is részt vettek: — ezen bátorság annál dicsegetesebb, mivel a fegyverforgatásban Kiss Pál kapitány fáradozásai mellett csak most gyakorlatnak.

A pesti vadászeregben a lelkesedés oly nagy és enyészhetetlen, hogy a kórházba érkezett sebesültek és csonkítottak is még mindig kiáltották: „öljen a magyar!”

Számosabban tüntették ki megokat, kiknek neveit legközelebb létszen bejelenteni szerencsém.

Budapest, sept. 5. 1848.

Bel- és helyettes hadügyminister
Szemere Bertalan.

Pest, sept. 3.

Hol volt hol nem volt még a királyhágón is tul volt egy ember.

Ez az ember haladt haladt, mig utóljára táblabíró maradt.

Hol volt hol nem volt, magyar, tót német, oláh, székely és szász népek közt mindentűt szét szórva volt, — egy egyház.

Ennek volt egy magosan emelt szép zászlaja, rá írva „haladás!” s halljátok meg! ez az egyház szellemben és anyagban sikeresebb haladást tenni, szebb jövőt érni akarva: választott egy vezért. És e választásnál az aristocratia imádatát érdekelte, a servus humilimusok szolgálata megfizette a táblabírókat. És lön roppant haladás a vezér után, mint Babelnél a testvérrokonok közt, úgy hogy még az unitariusok is elváltak a szent trinitást.

Írisétek meg: a magyar honi három protestans felekezet képviselőinek közgyűlésében, Teleki József gr. (noklete alatt elhatározott, hogy szoboszlai püspök adja elő szóval a cultusministernek a protestans hitfelekezetek közkiváratát, azon elvek szerint, mellyeket a refusok, részletes értekezletökben kifejtettek és e szóvali előadás magyarázataul, minthogy „verba volant” nyujtsák be az ágostaiak, helvét hitvallásnak és unitariusok három külön egymástól többekben eltérő jegyzőkönyvét.

Ez a mai napon, Teleki József alatt Prónsi és id. Pázmándi apólsuk közben született ujdien szent háromság. — Örüljete rajta unio barátai!

September 4. Másfél száznál több képviselői gyűltek fel ez nap a magyarhoni ágostai s helvét

hitvallásu evangelicusoknak és unitariusoknak Eötvös országjárhoz, értekezendők voltak azo szellemi és anyagi igények teljesüléséről, mellyekre őket az 1848. 20 tcz. 2 és 3 §-a feljogosította. Közmegállapodásukat Sz. p. előadván; a minister illy tartalmu nyilatkozatot tön: A 2. §-ra. A viszonyosság elve alkalmazható vagy úgy, hogy minden hitfelekezet sértve lenne általa; vagy úgy, hogy egyiket kielégítené, másikat sértene: ezért adják be önök jegyzőkönyveiket; és figyelemmel végig olvasandom és minden ide vonatkozó kívánataikat, mennyire a több bevett vallások nézeteikkel nem ellenkeznek (?) teljesitendem. *) A 3-ik §-ra. Egyházi és iskolai szükségekre nekem 2 1/2 milliót adott a törvényhozás és ebből különösen az egyházra csak 1 milliót és erre is nagy nehezen. Ez összeget nekem minden hitfelekezetek szükségének pótlására kell fordítanom; teljes kárpótlásáról tehát szó sem lehet, csak némi segélyről: mert csupán magában szepesben 91 gazdagon fizetett plebániák maradtak minden jövedelem nélkül, hát másutt az oláhok közt és egyébütt? Számítsák össze tehát önök minden szükségüket, egyházi fizetésbeni káraikat és adják be nekem, beadandják azokat a több egyházak is, és én kifogom osztani közöttök. Én az igazság mérlege szerint teendem ez osztást, — publicitas alatt állok, eljárásom helyes sége felett ítélend az ország. **)

E ministeri értekezletből megtanulandják ugyan a jámbor képviselők, hogy a vigasz, mellyet suly alatt nyögő vagy károsult társaiknak vihetnek, egyedül a vén nyúl ama tanácsában állhat: „fertis vitam ut caeteri: sunt et alii quos vexat timor malorum;“ de ön minister ur ne vélje, hogy azon negyedfél millió polgárok kiknek küldeteit ön most egy fittyal illy szépen kifizette, ezzel beérnek. Nem kívántunk lehetlenséget a hontól; hogy törvénybe ment ígérletét nem teljesitheti, fájjaljuk csak, bár ne is compromittálta volna magát a létesithetlen törvény-cikkkel. De hogy ön minister ur épen így gondolkozik szükségünk lehető fedezése módjáról — hogy az első szabadelvű magyar cultusminister ama nyilatkozatot tette: még inkább fájjaljuk.

Náderesz.

*) Tehát még a viszonyosság elvére is az Absque tamen praesudicio catholicae romanae religionis clausulat alkalmazza a minister? szépen vagyunk!

**) Auch gut, de hát az hogy esik, hogy ön 2 és 1/2 millió budgetről: a pénzügyminister néhány száz ezerrel többről szól; ön a harmadfél milliót minden bevett hitfelekezetre kiterjeszti: Kossuth a r. katolicusok szükségét abba be nem érti. Ugyan kinék hinnénk?

H I R D E T É S E K.

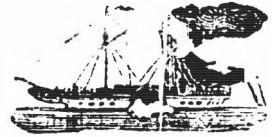
(1—3)

Alóli igazgatóság a „pesti gépépítési és vasöntőgyári” társulat részvényes tagjait meghívja a f. é. october 1-ső napján délelőtti 10 órakor a nemzeti casino épületében tartandó

első közgyűlésre.

Pest, september 1-sőjén 1848.

A pesti gépépítészeti és vasöntőgyári társaság igazgatósága.

Gőzhajók járása

septemberben 1848.

Pestről Bécsbe mindennap reggeli 6 órak.

„ Ezékre vasárnap, kedd és pénteken reggeli 5 órakor.

A dunagőzhajótársaság főügyvivősége.

Magyar közlekedési vasut.

Naponkinti indulások 1848-dik september

1-sőjétől fogva további rendelkezésig.

A t. cz. utazók kéretnek, sziveskedjenek legalább egy negyed órával az elfindulás előtt a pályaudvarában megjelenni.

Pestről Szolnok felé személyvonat reggeli 6 óra 30 percz.

„ „ Tehervonat délben 11 órakor személyvonat délut. 1 1/2 óra.

„ „ Szolnokból Pestre. Tehervonat reggeli 4 óra 15 percz.

„ „ Személyvonat reggeli 6 óra 45 perczkor.

„ „ Személyvonat délután 1 óra 45 perczkor.

Pestről Vác felé reggel 7 órakor.

„ „ délután 3 óra 30 percz.

Váczról Pest felé reggel 8 óra 30 percz.

„ „ délután 5 „ 45 „

A magyar középponti vasut igazgatósága által.

Megjelenik e lap MINDEN ESTE. Előfizethetni e lapra Pesten a Lukács László nyomdájában (Országuton Kunewalder-házban). — A vidéken a postahivataloknál. EGYES SZÁM ára 3 kr. pp.

Felelős szerkesztő Pálfi Albert. — Nyomatja és kiadja Lukács László. Országut, Kunewalder-ház.